

Predmet C-602/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

3. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. rujna 2023.

Podnositelj revizije:

Finanzamt für Großbetriebe

Intervenijent:

Franklin Mutual Series Funds – Franklin Mutual European Fund u
San Mateu

Predmet glavnog postupka

Ograničenje slobodnog kretanja kapitala – Nemogućnost povrata poreza na
kapitalnu dobit – Očuvanje uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Predstavlja li odredba kao što je članak 188. Investmentfondsgesetza 2011 (Zakon o investicijskim fondovima iz 2011., u daljnjem tekstu: InvFG iz 2011.), kojom se inozemni subjekti koji su usporedivi s tuzemnom pravnom osobom u Austriji izuzimaju iz povrata poreza na kapitalnu dobit ako u materijalnom pogledu odgovaraju UCITS-u u smislu Direktive 2009/65/EZ i stoga u tuzemstvu ne smiju obavljati djelatnost kao pravna osoba jer je za takve subjekte u Austriji predviđen samo pravni oblik transparentnog posebnog fonda, ograničenje slobodnog kretanja kapitala u skladu s člankom 63. UFEU-a?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje: postoji li objektivno usporediva situacija između, s jedne strane, tuzemne pravne osobe koja ulaže svoju imovinu u skladu s načelima razdiobe rizika, ali zbog nedostatka sredstava prikupljenih od javnosti nije UCITS i stoga smije obavljati djelatnost kao pravna osoba i u tuzemstvu i, s druge strane, inozemnog društva za upravljanje investicijskim fondovima koje je zbog sredstava prikupljenih od javnosti u skladu s nacionalnim načelima UCITS i stoga ne smije obavljati djelatnost u tuzemstvu kao pravna osoba?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje: je li ograničenje slobodnog kretanja kapitala opravdano očuvanjem uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje, s obzirom na to da se člancima 186. i 188. InvFG-a iz 2011. nastoji osigurati da ni tuzemni ni inozemni otvoreni investicijski fond s javnom ponudom ne može imati učinak porezne zaštite u odnosu na imatelje udjela te bi stoga oslobođenje od poreza na kapitalnu dobit trebalo provesti na razini imatelja udjela samo u slučajevima kad se Austrija u ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja odrekla svojeg prava na oporezivanje?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS), članak 63. UFEU-a

Navedene odredbe nacionalnog prava

Članci 2., 3., 46., 186. i 188. InvFG-a iz 2011. u verziji objavljenoj u BGBl.-u I, br. 77/2011, članak 93. Einkommensteuergesetza (Zakon o porezu na dohodak) (EStG), članak 21. Körperschaftssteuergesetza 1988 (Zakon o porezu na dobit iz 1988., u daljnjem tekstu: KStG iz 1988.)

Člankom 186. InvFG-a iz 2011. određuje se: „1. Raspodijeljeni primici od prihoda [...] umanjeni za odgovarajuće troškove investicijskog fonda čine oporezive prihode imatelja udjela. [...]”

Članak 188. InvFG-a iz 2011. glasio je: „Odredbe članka 186. primjenjuju se i na inozemne investicijske fondove. Pod time se podrazumijeva, neovisno o pravnom obliku, sva imovina na koju se primjenjuje strano pravo te koja se u skladu sa zakonom, statutom ili stvarnom praksom ulaže u skladu s načelima razdiobe rizika. [...]”

Članak 21. stavak 1. točka 1a. KStG-a iz 1988. glasi:

„1.a Poreznim obveznicima koji imaju ograničenu poreznu obvezu te su rezidentni u nekoj državi članici Europske unije ili u državi Europskog gospodarskog prostora s kojom je dogovorena opsežna upravna pomoć i pomoć u ovršnim pitanjima na zahtjev treba vratiti porez na kapitalnu dobit za prihode koje su ostvarili [...] ako se porez na kapitalnu dobit zbog ugovora o dvostrukom oporezivanju ne može odbiti u državi rezidentnosti. Porezni obveznik treba dokazati da se porez na kapitalnu dobit ne može odbiti u cijelosti ili djelomično.”

Navedena sudska praksa Unije

Presuda od 10. travnja 2014., *Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company*, C- 190/12, EU:C:2014:249

Presuda od 21. lipnja 2018., *Fidelity Funds i dr.*, C- 480/16, EU:C:2018:480

Presuda od 20. rujna 2018., *EV*, C- 685/16, EU:C:2018:743

Presuda od 4. listopada 2018., *Komisija/Francuska (Porez po odbitku)*, C- 416/17, EU:C:2018:811

Presuda od 7. travnja 2022., *Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö (Oslobođenje od poreza investicijskih fondova osnovanih u skladu s ugovornim odnosom)*, C- 342/20, EU:C:2022:276

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Intervenijent je investicijsko društvo rezidentno u SAD-u. On je takozvana „serija”, odnosno zasebni dio imovine trusta rezidentnog u SAD-u (Delaware). U skladu s pravom SAD-a (Delaware Statutory Trust Act (Zakon države Delaware o zakonskim trustovima, 12 Del. C., članak 3801. i sljedeći)) trust je samostalna pravna osoba koja može podnijeti tužbu i protiv koje se može podnijeti tužba. Trust je u skladu s pravom SAD-a vlasnik dijela imovine prema građanskom pravu koja je pripisiva intervenijentu, a intervenijent je stvarni vlasnik tog dijela imovine. Svaka je „serija” pravna osoba koja je porezni obveznik u skladu s pravom SAD-a. U SAD-u se oporezuju svi tuzemni i inozemni prihodi,

uključujući prihode od ostvarenog povećanja vrijednosti. Pripisivanje prihoda imateljima udjela u SAD-u uvjetovano je raspodjelom jer se u protivnom prihodi pripisuju „seriji” (što je slučaj u kojem nema oporezivanja članova društva u tuzemstvu). Za „serije” postoji porezna olakšica u SAD-u: ako raspodijele najmanje 90 % oporezivih prihoda (bez ostvarenog povećanja vrijednosti), imaju pravo tražiti da se raspodjela uzme u obzir prilikom oporezivanja. Time se može u potpunosti smanjiti porez na dohodak koji treba platiti u SAD-u. U skladu s utvrđenjima Bundesfinanzgerichta (Savezni financijski sud, Austrija), koja su nesporna u tom pogledu, intervenijent je za 2013. izvršio potpunu raspodjelu, tako da u SAD-u nije trebalo platiti porez na dohodak.

- 2 Intervenijent je otvoreni investicijski fond s javnom ponudom kojim se može slobodno trgovati i koji uglavnom ulaže u europske dionice uvrštene na burzu te podliježe nadzoru financijskog tržišta u državi rezidentnosti u skladu sa skupom pravila usporedivih s europskim i nacionalnim zakonodavstvom o nadzoru. Upravlja fondom u skladu s istim načelima i kriterijima ulaganja na temelju kojih se upravlja investicijskim fondom istog imena odobrenog u Luksemburgu. Djelatnost odgovara tuzemnom investicijskom fondu u svim bitnim aspektima, a time i „subjektu za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire” (UCITS) u smislu Direktive 2009/65/EZ.
- 3 Na temelju portfeljnih udjela u dvama austrijskim dioničkim društvima uvrštenima na burzu intervenijentu su u kalendarskoj godini 2013. raspodijeljene dividende u iznosu od 387 679 eura. Društva koja raspodjeljuju dividende naplatila su porez na kapitalnu dobit po stopi od 25 % i uplatila ga poreznoj upravi. Naplaćeni porez po odbitku 2013. je iznosio 96 920 eura.
- 4 Na zahtjev intervenijenta porezna uprava smanjila je porez na kapitalnu dobit na 15 % na temelju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenog između Republike Austrije i SAD-a i vratila intervenijentu za njegove imatelje udjela rezidentne u SAD-u iznos razlike (38 768 eura) razmjerno porezu na kapitalnu dobit naplaćenom po stopi od 25 %. Dodatnim zahtjevima koji su se temeljili na članku 21. stavku 1. točki la. KStG-a iz 1988. intervenijent je u vlastito ime zahtijevao povrat preostalog poreza po odbitku za iste primitke za 2013. (58 152 eura), što bi značilo potpuno smanjenje ukupnog poreza na kapitalnu dobit.
- 5 Porezna uprava odbila je zahtjeve i kao obrazloženje navela da intervenijent nije rezidentan u Uniji odnosno EGP-u. Presudom od 3. listopada 2017. Bundesfinanzgericht (Savezni financijski sud) također je odbio povrat poreza na kapitalnu dobit.
- 6 Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud, Austrija) ukinuo je tu odluku presudom od 13. siječnja 2021. zbog nezakonitosti njezina sadržaja jer za provjeru toga treba li izvršiti povrat poreza na kapitalnu dobit najprije na temelju usporedbe tipa treba utvrditi je li inozemni subjekt usporediv s austrijskom pravnom osobom, a u drugom koraku provjeriti pripisivanje prihoda. Ako se pripisivanju prihoda

inozemnom subjektu protivi samo članak 188. InvFG-a iz 2011., to znači da postoji ograničenje slobodnog kretanja kapitala čiju opravdanost treba provjeriti. U nastavku postupka Bundesfinanzgericht (Savezni financijski sud) odbio je povrat spornog poreza na kapitalnu dobit intervenijentu. Finanzamt für Großbetriebe (Porezna uprava za velika poduzeća, Austrija) podnio je reviziju protiv te presude.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 7 Porezna uprava za velika poduzeća u biti tvrdi da u okviru usporedbe tipa treba uzeti u obzir okolnost da je intervenijent investicijski fond i u skladu sa zakonodavstvom o nadzoru njegove zemlje podrijetla. U Uniji bi intervenijent imao obvezu posjedovanja odobrenja u skladu s Direktivom UCITS. Tuzemni subjekti koji se u skladu sa zakonodavstvom o nadzoru smatraju investicijskim fondovima i odgovaraju UCITS-u podlijekali su 2013. bez iznimke transparentnom oporezivanju fondova. Isto treba vrijediti u slučaju inozemnog subjekta koji također treba smatrati investicijskim fondom u skladu sa stranim zakonodavstvom o nadzoru i koji odgovara UCITS-u. Čak i pod pretpostavkom usporedivosti, odredba je opravdana očuvanjem uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje, usklađenošću poreznog sustava i sprečavanjem zlouporaba.
- 8 Intervenijent je u biti naveo da je točno da je tekst članka 21. stavka 1. točke la. KStG-a iz 1988. primjenjiv samo na porezne obveznike koji imaju ograničenu poreznu obvezu i sjedište u nekoj državi članici Unije ili državi EGP-a, ali da s obzirom na sudsku praksu Unije u pogledu slobodnog kretanja kapitala u skladu s člankom 63. UFEU-a subjektima iz trećih zemalja također treba omogućiti da zatraže povrat plaćenog poreza po odbitku.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 9 U skladu s člankom 2. stavkom 2. InvFG-a iz 2011., austrijski investicijski fondovi koji se smatraju UCITS-om smiju se s aspekta zakonodavstva o nadzoru osnovati isključivo kao poseban fond . Taj je fond pripisiv u skladu s člankom 46. InvFG-a iz 2011. pojedinačnim imateljima udjela te sâm nema pravnu osobnost. U skladu s člankom 186. InvFG-a iz 2011. za takve UCITS-ove predviđa se obvezno transparentno oporezivanje fondova. To znači da sâm fond nije subjekt koji se oporezuje i da se prihodi pripisuju imateljima udjela.
- 10 Ako austrijski investicijski fond primi dividende iz portfelja od udjela u nekom austrijskom društvu kapitala, prihodi se u porezne svrhe ne pripisuju fondu, nego imateljima udjela. Ako imatelji udjela nisu rezidentni u Austriji, ostvaruju povrat poreza na kapitalnu dobit na temelju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenog s njihovom državom rezidentnosti.
- 11 Člankom 188. InvFG-a iz 2011. predviđalo se da se u slučaju inozemnih investicijskih fondova uvijek primjenjuje članak 186. InvFG-a iz 2011., odnosno

pravilo o transparentnom oporezivanju fondova pripisivanjem prihoda imateljima udjela neovisno o njihovu pravnom obliku ako je imovina na koju se primjenjuje strano pravo u skladu sa zakonom, statutom ili stvarnom praksom uložena u skladu s načelima razdiobe rizika. Za inozemna društva koja ulažu svoju imovinu u skladu s načelima razdiobe rizika to stoga vrijedi i kada je na temelju usporedbe tipa utvrđeno da su usporediva s tuzemnom pravnom osobom.

- 12 Suprotno tomu, tuzemna društva koja su organizirana kao pravne osobe uvijek se ocjenjuju s obzirom na pravni oblik i oporezuju u skladu sa zakonodavstvom o porezu na dobit, čak i ako je imovina u skladu sa zakonom, statutom ili stvarnom praksom uložena u skladu s načelima razdiobe rizika.
- 13 U skladu s austrijskim zakonodavstvom o nadzoru intervenijent bi se smatrao UCITS-om i u tuzemstvu bi se mogao osnovati isključivo kao poseban fond u zajedničkom vlasništvu imatelja udjela. Takav fond uvijek podliježe obveznom transparentnom oporezivanju investicijskih fondova.
- 14 Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud) pita predstavlja li odredba kao što je članak 188. InvFG-a iz 2011., kojom se u posebnom slučaju UCITS-a odnosno inozemnog otvorenog investicijskog fonda s javnom ponudom koji odgovara UCITS-u osigurava jednak porezni tretman prema tuzemnim i inozemnim investicijskim fondovima, ograničenje slobodnog kretanja kapitala. Razlog tomu je to što intervenijent, kad bi obavljao djelatnost kao austrijski investicijski fond, također ne bi mogao ostvariti odbitak poreza na kapitalnu dobit niti povrat poreza na kapitalnu dobit. Stoga imatelju udjela nije privlačnije ulagati u tuzemne umjesto u inozemne otvorene investicijske fondove s javnom ponudom. Upravo suprotno: ako se članak 188. InvFG-a iz 2011. zamijeni pravom Unije i u slučaju UCITS-a, privlačnije je ulagati u inozemni nego u tuzemni otvoreni investicijski fond s javnom ponudom jer samo inozemni fond ima učinak zaštite.
- 15 Koncept austrijskog oporezivanja investicijskih fondova od samog je početka bio usko povezan sa zakonodavstvom o nadzoru, kojim se nije dopuštalo osnivanje kao pravne osobe, i cilj mu je bio osigurati transparentno oporezivanje na razini imatelja udjela u slučaju tuzemnih i inozemnih otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom. To proizlazi već iz zajedničkog uređenja zakonodavstva o nadzoru i poreznih odredbi od 1963. u jednom zakonu (članak 23. Investmentfondsgesetz 1963 (Zakon o investicijskim fondovima iz 1963.)). Smatralo se da nije potrebna posebna odredba za oporezivanje tuzemnih otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom jer se zakonodavstvom o nadzoru predviđalo da samo transparentni subjekti mogu biti fondovi i da se stoga fond ne može oporezivati.
- 16 Ta se povezanost očituje i u odredbama Alternative Investmentfonds Manager-Gesetz (Zakon o društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, u daljnjem tekstu: AIFMG) koje se još ne primjenjuju u ovom postupku, pri čemu je tim zakonom kojim je, u skladu s Direktivom 2011/61/EU koja je njime prenesena u nacionalno pravo, za razliku od dosadašnje prakse

dopušteno osnivanje određenih alternativnih investicijskih fondova s javnom ponudom u tuzemstvu i kao pravnih osoba (primjerice, nekretninski investicijski fondovi). Naime, istodobno je u člancima 186. i 188. InvFG-a iz 2011. izmijenjeno oporezivanje investicijskih fondova na način da je, čak i u tuzemstvu, relevantno još samo to je li fond s aspekta zakonodavstva o nadzoru kvalificiran kao investicijski fond (primjerice, kao UCITS ili alternativni investicijski fond (AIF)) i stoga više nije važan pravni oblik. Stoga se za sve otvorene investicijske fondove s javnom ponudom i dalje osigurava da fond, čak i ako bi sada trebala biti riječ o tuzemnoj pravnoj osobi, ne može imati učinak porezne zaštite te da do transparentnog oporezivanja dolazi na razini imatelja udjela. Porezna odredba usporediva s člankom 188. InvFG-a iz 2011. postala je potrebna za tuzemne otvorene investicijske fondove s javnom ponudom tek izmjenom zakonodavstva o nadzoru na temelju AIFMG-a.

- 17 Zbog toga Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud) ima dvojbe u pogledu toga da postoji objektivna usporedivost između inozemnih otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom, koji u materijalnom pogledu predstavljaju UCITS, i pravnih osoba koje nisu UCITS iako ulažu svoju imovinu u skladu s načelima razdiobe rizika.
- 18 Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud) smatra da, ako Sud potvrdi objektivnu usporedivost situacija, treba provjeriti može li postojati opravdanje za ograničenje slobodnog kretanja kapitala. U tom slučaju osobito treba provjeriti može li se primijeniti opravdanje koje se sastoji od očuvanja uravnotežene raspodjele ovlasti za oporezivanje.
- 19 U skladu s austrijskim pravom tuzemni UCITS-ovi nisu oslobođeni poreza na kapitalnu dobit. Oslobođenje se uvijek može primijeniti samo na razini imatelja udjela. Austrijskim konceptom oporezivanja investicijskih fondova stoga se osigurava da je kapitalna dobit koja se oporezuje u skladu s nacionalnim poreznim pravom izuzeta od poreza na kapitalnu dobit (odbijanjem ili povratom) samo kada i ako su pojedinačni imatelji udjela obuhvaćeni ugovorom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja (sklopljenog između Austrije i njihovih država rezidentnosti) kojim se omogućuje smanjenje ili oslobođenje od poreza na kapitalnu dobit. Isto tako, člankom 188. InvFG-a iz 2011. osigurava se da inozemni investicijski fondovi koji također odgovaraju UCITS-u samo u inozemstvu ostvare i oslobođenje na temelju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenog s državama rezidentnosti imateljâ udjela.
- 20 To je posebno važno za fizičke osobe kao imatelje udjela čiji tuzemni prihodi od udjela podliježu oporezivanju i na temelju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja u pravilu mogu ostvariti samo djelomičan povrat poreza na kapitalnu dobit. Ako ti imatelji udjela imaju udjele u tuzemnom fondu, povrat će se ostvariti samo na temelju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Ako se prizna intervenijentov učinak zaštite, cjelokupni porez na kapitalnu dobit vratit će se fondu i, posljedično, imateljima udjela, neovisno o tome imaju li pravo na povrat

na temelju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koji se na njih primjenjuje.

- 21 Općenito se čini da tumačenje prava Unije u pogledu tih pitanja nije toliko očito da ne ostavlja prostora nikakvoj razumnoj sumnji.

RADNI DOKUMENT